

İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi
Journal of the Human and Social Science Researches
[2147-1185]

[İtobiad], 2020, 9 (2): 931/965

**Dijital Aktivismde Sosyal Medya Kullanımı: Bir Çevrimiçi
Hacktivist Ağının Analizi**

Social Media Usage in Digital Activism: Analysis of an Online
Hacktivist Network

Merve BOYACI

**Arş. Gör., İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler
Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü**

**RA., Istanbul Gelişim University, Faculty of Economics, Administrative and
Social Science, Public Relations and Publicity Department**

mboyaci@gelisim.edu.tr Orcid ID: 0000-0003-2198-0733

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Received : 28.01.2020
Kabul Tarihi / Accepted : 26.04.2020
Yayın Tarihi / Published : 13.06.2020
Yayın Sezonu : Nisan-Mayıs-Haziran
Pub Date Season : April-May-June

Atıf/Cite as: BOYACI, M . (2020). Dijital Aktivismde Sosyal Medya Kullanımı: Bir Çevrimiçi Hacktivist Ağının Analizi. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi , 9 (2) , 931-965 . Retrieved from <http://www.itobiad.com/tr/issue/54141/681189>

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <http://www.itobiad.com/>

Copyright © Published by Mustafa YİĞİTOĞLU Since 2012 – Istanbul / Eyup, Turkey. All rights reserved.

Dijital Aktivizmde Sosyal Medya Kullanımı: Bir Çevrimiçi Hacktivist Ağının Analizi

Öz

Dijital aktivizm, iletişim teknolojilerini kullanarak insanların birçok konu veya olay hakkındaki görüşlerini, düşüncelerini, tepkilerini veya desteklerini ifade etme faaliyetlerini kapsamaktadır. Yeni iletişim teknolojilerinin geniş topluluklara hızlı, kolay ve daha az maliyetle ulaşma imkânından faydalanan dijital aktivizmin bir biçimi de hacktivist gruplar tarafından yürütülen faaliyetlerdir. Bu çalışma kapsamında Türkiye’de faaliyet gösteren Ay Yıldız Tim isimli vatansever hacktivist grubun 1.11.2019-01.12.2019 tarihleri arasındaki Twitter paylaşımları nitel yöntemlerden biri olan içerik analizi ile incelenmiştir. Elde edilen bulgular grubun dinamiklerini ortaya koymak ve politik gerekçeler nedeni ile hack eylemleri gerçekleştirmek anlamına gelen hacktivism kavramının yeni iletişim teknolojileri aracılığıyla nasıl yorumlandığını ortaya koymak üzere betimsel analiz yöntemi ile irdelenmiştir. Ay Yıldız Tim’in hack eylemlerindeki amacın devletin birlik ve beraberliğini sağlamak amacıyla terörist unsurlar konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesini sağlamak ve bu terörist gruplarla mücadele etmeye yönelik olarak gerçekleştirilen hack eylemlerinin kamuoyu ile paylaşılması olduğu söylenebilmektedir.

Özet

İletişim teknolojilerinin 21. yüzyıldaki gelişim hızı, iletişim olgusunun kendi içinde değişimine neden olurken günlük hayat uygulamalarını da dönüştürmeye yol açmaktadır. Artık günlük hayatta insan eylemleri ile gerçekleşen etkinlikler dijital mecralara kaymaktadır. Bu gelişmelerin yol açtığı bir olgu olarak dijital aktivizm karşımıza çıkmaktadır. Dijital aktivizm, gelişmekte olan iletişim teknolojilerini kullanarak insanların birçok konu veya olay hakkındaki düşüncelerini, tepkilerini veya desteklerini ifade etme faaliyetlerini kapsamaktadır. Yeni iletişim teknolojilerinin geniş topluluklara hızlı, kolay ve daha az maliyetle ulaşma imkânından faydalanan dijital aktivizmin bir biçimi de hacktivist gruplar tarafından yürütülen faaliyetlerdir. Hacktivism eylemleri sosyal veya politik bir amaca yönelik olarak yapılmaktadır. Türkiye’de geçmiş pratiklere bakıldığında hacktivist grupların temelde iki ayrı safta toplanmış olduğu görülmektedir. Bunlardan ilki olan milliyetçi hacktivist gruplar diğer ülkelerin web sitelerine saldırarak uluslararası ilişkilerle ilgili bir sorun olduğunda söz konusu olay/konu ile ilgili mesaj bırakma faaliyetleri gerçekleştirmektedir. İkinci tür hacktivist gruplar ise etik kurallara uyduklarını ve bilgi özgürlüğünü savduklarını iddia etmekte ve yönetimde söz sahibi olanların faaliyetlerine karşı tepki gösterme ve sorunların çözümü için kitleleri

örgütlenme eylemlerini gerçekleştirmektedir. Günümüzde Ay Yıldız Tim isimli hacktivist grup vatansever bilgisayar korsanları olarak adlandırabileceğimiz grupta yer almaktadır. Türkiye'ye karşı yapılan bölücü eylemlere karşı dijital aktivizmin gücünden yararlanarak kitleleri örgütlenme üzerine eylem gerçekleştiren Ay Yıldız Tim bu etkinliklerini Twitter hesapları üzerinden de aktif bir biçimde paylaşmaktadır. Bu bağlamda çalışmada şu sorulara yanıt aranmaktadır:

- S1. Ay Yıldız Tim Twitter'ı en sık hangi amaçla kullanmaktadır?
- S2. Ay Yıldız Tim'in Twitter üzerinden kitleler ile etkileşime girme biçimleri nelerdir?
- S3. Ay Yıldız Tim en çok hangi hack eylemini gerçekleştirmektedir?
- S4. Ay Yıldız Tim'in hack eylemlerinin altında hangi amaçlar yatmaktadır?

Grubun 1.11.2019-01.12.2019 tarihleri arasındaki Twitter paylaşımları nitel yöntemlerden biri olan içerik analizi ile incelenmiştir. Aynı zamanda grubun web sitesi olan www.ayyildiz.org da grubun dinamiklerini ortaya koymak amacıyla analiz edilmiştir. Hacktivist grubun web sayfası incelendiğinde tarihçesi, misyonu ve vizyonu olan örgütlü bir yapı olduğu bulgusuna ulaşılmaktadır. Aynı zamanda, operasyonlarda yer almak isteyen ancak yeterli teknolojik yetkinliğe sahip olmayan kişiler için Ay Yıldız Tim'in web sitesinde herkesin erişimine açık şekilde çeşitli eğitim içerikleri bulunmaktadır. Ay Yıldız Tim'in dijital aktivizm hareketlerinin örgütlenmesine olanak tanıyan ve kitlelerin birbirleriyle görüş ve düşüncelerini paylaşabilmesini sağlayan aynı zamanda eğitim içeriklerinin de paylaşıldığı bir foruma sahip olduğu görülmektedir. Grubun web sitesinde Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn ve Youtube hesaplarına yönlendirme yapan butonlar bulunmakta ancak bu butonlardan yalnızca Youtube aktif bir biçimde çalışmaktadır, Twitter butonu ise Ay Yıldız Tim'in Twitter tarafından kapatılmış olan daha eski bir hesabına yönlendirme yapmaktadır. Bu durum grubun web sitesinin güncelliğini sağlaması noktasında eksikliklerinin olduğu şeklinde yorumlanabilmektedir. Ay Yıldız Tim'in Twitter gönderilerine yönelik gerçekleştirilen analiz sonuçlarına göre, Twitter'da en fazla %51 oranında fotoğraf içerikli, ikinci sırada %31 oranla video, üçüncü sırada ise %18 oranla metin içerikli paylaşımlar yer almaktadır. Bu veri, grubun kitlelerin dikkatini çekme noktasında görsel unsurlara önem verdiği şeklinde yorumlanabilmektedir. Twitter'da bir aylık süre zarfında yalnızca on dört adet hashtag kullanılması hashtag aktivizminin çok sık uygulanmadığı şeklinde yorumlanabilmektedir. En fazla kullanılan #ayyildiztim etiketi hacktivist grubun isminin kitleler tarafından görünmesini sağlamak ve sosyal ağ üzerinde taraftar kazanarak desteğini artırmak istediği şeklinde yorumlanabilmektedir. Gerçekleştirilen içerik analizi bulgularına göre grup Twitter'ı en fazla %54,65 oran ile hack eylemlerinin paylaşılması amacıyla kullanmaktadır. İkinci sırada %15,12 ile

hack eylemi ile ilgili olmayan, hesabın etkileşimini artırmaya yönelik paylaşımlar yer almaktadır. Üçüncü sıradaki özel gün paylaşımları toplam paylaşımlar içerisinde %10,47'lik bir orana sahiptir. Dördüncü sırada %9,30'luk oran ile belirli bir konuya dikkat çekme/kamuoyu oluşturma paylaşımları bulunmaktadır. Beşinci sıradaki haber verme/bildirimde bulunmaya yönelik paylaşımlar %5,81'lik bir orana sahiptir. Tehdit paylaşımları ise %4,65'lik oran ile son sırada yer almaktadır. Ay Yıldız Tim'in Twitter profilinde duyurusunu yaptığı 47 adet hack eylemi bulunmaktadır. Bu eylemlerin 39'u bir web sitesine ya da kişilerin/kurumların sosyal ağ hesaplarına yetkisiz biçimde girerek görüntüsünü bozmak yani; söz konusu web ortamlarındaki içerikleri değiştirerek kendi ideolojilerini yansıtan mesajları ve görselleri, Ay Yıldız Tim logolarını paylaşmak şeklinde gerçekleştirilmiştir. 8 adet hack eylemi ise bilgi aşırma yani; kişilerin/kurumların web sitelerine ya da sosyal ağ hesaplarına yetkisiz biçimde girerek gizli mesajlarına veya özel dosyalarına ulaşım bunları ifşa etmek şeklinde gerçekleştirilmiştir. Ay Yıldız Tim'in hizmet reddi veya dağıtılmış hizmet reddi (DoS, DDoS) ve yönlendirmeye yönelik paylaşmış olduğu bir eylemi bulunmamaktadır. Gerçekleştirilen hack eylemlerinin gerekçelerine bakıldığında terörle mücadele, devletin düzen ve birliğini sürdürme, milliyetçiliğe vurgu yapma ve Türkiye'nin bölünmezliği gibi konuların ağırlıkta olduğu görünmektedir. Ay Yıldız Tim'in hacktivist eylemlerinin Türkiye sınırları içerisindeki konular ile sınırlı kalmadığı, dünyada meydana gelen haksızlık ve insan dışı uygulamalara yönelik çeşitli tepkileri de içerdiği söylenebilir. Toplumsal ve politik boyutu yardımıyla, hacktivism, sanal dünya ile gerçek dünya arasında bir köprü meydana getirmektedir. Bu sayede Ay Yıldız Tim devletin birlik ve beraberliğini sağlamak amacıyla terörist unsurlar konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesini sağlamak ve bu terörist gruplarla mücadele etmeye yönelik olarak hack eylemleri gerçekleştirmekte ve kamuoyu ile paylaşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Hareketler, Dijital Aktivizm, Hacktivism, Twitter, Ay Yıldız Tim

Social Media Usage in Digital Activism: Analysis of an Online Hacktivist Network

Abstract

Digital activism involves the use of emerging communication technologies to express people's views, thoughts, reactions, or support on many issues or

events. One form of digital activism that takes advantage of new communication technologies to reach large communities quickly, easily and at a lower cost is the activities carried out by hacktivist groups called hackers. In this study, Twitter shares of Ay Yıldız Tim (a patriotic hacktivist group operating in Turkey) between 1.11.2019-01.12.2019 were examined by content analysis method. The findings were analyzed with the descriptive analysis method in order to reveal the dynamics of the group and how to interpret the concept of hacktivism, which means performing hacking actions due to political reasons, through new communication technologies. It can be said that the purpose of Ay Yıldız Tim's hacking actions is to inform the public about the terrorist elements in order to ensure the unity and solidarity of the state and to share the hacking actions carried out to combat these terrorist groups with the public.

Summary

The speed of development of communication technologies in the 21st century causes the change of communication within itself, while also transforming daily life practices. Now, activities carried out with human actions in daily life are shifting to digital channels. Digital activism is a phenomenon caused by these developments. Digital activism involves the activities of people using emerging communication technologies to express their thoughts, reactions or support for many issues or events. One form of digital activism that takes advantage of new communication technologies' ability to reach large communities quickly, easily and at less cost is activities carried out by hacktivist groups. Hacktivism activities are carried out for a social or political purpose. Looking at the history of the hacktivist group practice in Turkey seems to be basically divided into two different sides. The first of these, patriotic hacktivist groups, attacks the websites of other countries to leave messages about the event/issue in case of a problem with international relations. The second type of hacktivist groups claim that they adhere to ethical rules and defend freedom of information. They react to the activities of those who have a say in management and organize the masses for the solution of problems. In Turkey, the hacktivist group named Ay Yıldız Tim is in the group we can call patriotic hackers. Ay Yıldız Tim, who takes action on organizing the masses by taking advantage of the power of digital activism against divisive actions against Turkey, actively shares these activities through his Twitter accounts. In this context, the study seeks answers to the following questions:

- Q1. For what purpose does Ay Yıldız Tim use Twitter most often?
- Q2. What are the ways Ay Yıldız Tim interacts with the masses on Twitter?
- Q3. What hacking action does Ay Yıldız Tim perform the most?
- Q4. What are the goals under the hacking actions of Ay Yıldız Tim?

In the study, the hacking actions of the hacktivist group named Ay Yıldız Tim were examined in the context of the posts on their Twitter accounts and the content on the internet pages. Twitter shares of the group between 1.11.2019-01.12.2019 were analyzed by one of the qualitative methods, content analysis. At the same time, the website of the group, www.ayyildiz.org, was analyzed in order to reveal the dynamics of the group. When the web page of the Hacktivist group is examined, it is found that it is an organized structure with a history, mission and vision. At the same time, for those who want to take part in operations, but do not have sufficient technological competence, Ay Yıldız Tim's website has various educational contents that are accessible to everyone. It is observed that Ay Yıldız Tim has a forum that allows the organization of digital activism movements and enables the masses to share their opinions and thoughts with each other, as well as a forum where the educational contents are shared. The Twitter button on the website redirects Ay Yıldız Tim to an older account that was closed by Twitter. This situation can be interpreted as the shortcomings of Ay Yıldız Tim in order to keep the website up-to-date. According to the results of Ay Yıldız Tim's analysis of Twitter posts, it is possible to say that at most 51 percent of Twitter posts are made with photo content. In the second place, there are video shares with a rate of 31 percent, and in the third place with text content with a rate of 18 percent. This data can be interpreted as the group gives importance to the visual elements to attract the attention of the masses. The use of only fourteen hashtags on Twitter for a month can be interpreted as the hashtag activism is not practiced very often. The most used #ayyildiztim hashtag can be interpreted as want to make the name of the hacktivist group visible to the masses and increase its support by gaining fans on the social network. According to the content analysis findings, the group uses Twitter to "share hacking actions" with a maximum rate of 54.65 percent. In second place, there are shares to "increase the interaction of the account" which is not related to the hacking action with 15.12%. "Special day shares", which is in the third place, has a ratio of 10,47% in total shares. In the fourth place, with the rate of 9.30 percent, there are contents using for "draw attention to a particular subject or to form a public opinion". In the fifth row, the shares for "informing or reporting" have a ratio of 5.81%. Threat shares are in the last place with a rate of 4.65%. There are 47 hacking actions that Ay Yıldız Tim announced on Twitter. 39 of the group's actions were carried out by unauthorized access to a website or social network accounts of individuals / institutions, changing the content in these web environments, sharing messages and images, logos that reflect their own ideologies. 8 hacking actions were carried out in the form of stealing information, that is, unauthorized access to the websites or social network accounts of individuals / institutions, and to reveal their secret messages or private files. Ay Yıldız Tim has no shared activities for

denial of service or distributed denial of service (DoS, DDoS) and redirect. The reasons for the hacktivism activities are issues such as the fight against terrorism, maintaining the order and unity of the state, emphasizing nationalism and the indivisibility of Turkey. The reasons for the hacktivism activities are issues such as the fight against terrorism, maintaining the order and unity of the state, emphasizing nationalism and the indivisibility of Turkey. With the help of its social and political dimension, hacktivism creates a bridge between the virtual world and the real world. In this way, Ay Yıldız Tim conducts hacking actions and shares them with the public in order to inform the public about terrorist elements and to combat these terrorist groups in order to ensure unity and solidarity of the state.

Keywords: Social Movements, Digital Activism, Hacktivism, Twitter, Ay Yıldız Tim

Giriş

Aktivizm kavramı TDK sözlüğünde “eylemcilik” olarak ifade edilmekte (www.tdk.gov.tr), Oxford sözlüğünde ise “politik veya sosyal değişime yol açmak amacıyla kuvvetli kampanyaların kullanılması politikası veya eylemi” şeklinde tanımlanmaktadır (<https://www.lexico.com/en/definition/activism>). Aktivizm toplumsal dönüşümü destekleme ya da karşı çıkma çabalarının tamamı olarak tanımlanabilmektedir (Sivitanides 2011: 2). Aktivizm kısaca, insanların veya kuruluşların üzerinde sosyal bir baskı oluşturarak, sürdürülebilir faaliyetler yürütmek ve ilgili çerçevede anlamlı değişiklikler yapmak suretiyle insanların ifade, fikir ve ideallerini ifade etme, yayma eylemlerinin tamamı olarak tanımlanabilmektedir (Erben, 2019: 1).

İletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler toplumsal hareketlerde de dönüşüme neden olmuştur. Artık kullanılan akıllı cep telefonları, tabletler ve bilgisayarlar kişilerin bilgiye çok hızlı bir biçimde ulaşmasına ve birbirleri ile fikir alış verişi yapmalarına imkân tanımaktadır. İnternet sosyal yaşamın dünyaya açılan kapısı olarak hayatımızı derinden etkilerken yeni iletişim teknolojileri aracılığıyla toplumsal hareketlerin dönüşümüne de neden olmaktadır. Yeni medya teknolojileri sayesinde, toplumun farklı kesimleri çeşitli konulardaki rahatsızlıklarını göstermek, bu konulara dikkat çekmek ve değişim yaratmak için bu kanalları kullanmaya başlamışlardır.

İnternet ortamında yeni iletişim teknolojileri aracılığıyla eyleme konulan yeni toplumsal hareketler yardımıyla “seri bir şekilde toplanmak ve dağılmak, yatay örgütlenme yoluyla öngörülemeyen davranışlar sergileyebilmek, iç ve dış iletişimi sürdürmek; evrensel iletişim kanallarını kullanarak yerel eylemleri desteklemek, küresel iletişim yetenekleri ile dünya kamuoyunu etkilemek ve iktidarı elinde bulunduranlar üzerinde eşi görülmemiş bir baskı yaratmak, ülkeleri dünyaya karşı şeffaf bir hale getirmek” gibi yeni bir güce sahip olunmuş ve toplumsal hareketlerin örgütlenme biçiminde yeni bir sürece geçilmiştir (Ertem ve Uçkan, 2011: 18).

Sosyolojik açıdan incelendiğinde, dijital ortamlar toplumun geleneksel iletişim ve etkileşim pratiklerini değiştirmiştir. Ünlüler, sıradan bireyler, politikacılar, birbirinden ayrı kültürlerden ve ülkelerden insanlar olağan koşullar içinde bir araya gelerek etkileşim kuramazken, sosyal ağ araçlarında daha kolay iletişim kurabilir ve etkileşime girebilir hale gelmişlerdir. Bir süre sonra bu fırsatlar, sosyal hareketlere özgü kamuoyu oluşturma çabaları çerçevesinde aktivistler tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Twitter, Facebook, bloglar ve Youtube gibi ortamlarda gerçekleştirilen aktivist faaliyetlerin etkilerinin büyüklüğünün keşfedilmesi ile aktivizm sanal ortamlara taşınmıştır (Turhan, 2017).

Politik nedenler göstererek bilgisayar sistemlerine izinsiz girme faaliyeti olarak tanımlanan (https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/hacktivism) hacktivism kavramı internet üzerinden gerçekleştirildiği ve toplumsal birtakım değişimler elde etmeyi amaçladığı için dijital aktivizm etkinlikleri kapsamında değerlendirilmektedir. Hacktivismin amacı sosyal değişim sağlamaktır. Hacktivismi siber terörizm ve diğer siber suçlardan ayıran temel faktör yapılış amacıdır (Turhan, 2017).

Hacktivism faaliyetleri web teknolojilerinden aldıkları kuvvet ile son yıllarda adından fazlaca söz ettirmeye başlamış ve birçok araştırmanın konusu olmuştur. Türkiye’de özellikle RedHack ve Anonymous gibi hacktivist grupların faaliyetleri aracılığıyla gündeme gelen hacktivism faaliyetleri toplumsal konulara dikkat çekme ve kişileri belirli konular etrafında örgütleyebilmesi bakımından önem arz etmektedir. Bu kapsamda bu çalışmanın literatür bölümünde aktivizm ve toplumsal hareketlere değinilmiştir. Toplumsal hareketlerin dönüşümü açıklanarak dijital aktivizm hareketleri bağlamında gerçekleştirilen hacktivism faaliyetleri ayrıntılarıyla açıklanmış ve hacktivist hareketlerin yeni iletişim ortamlarındaki yansımaları Türkiye’de faaliyet göstermekte olan Ay Yıldız Tim isimli hacktivist grup örneğinde incelenmiştir. Çalışma hacktivismin Türkiye’de hangi amaçlarla gerçekleştirildiğinin ortaya konulması bakımından önem arz etmektedir. Çalışma kapsamında Ay Yıldız Tim isimli hacktivist grubun Twitter üzerinden paylaştığı gönderiler 01.11.2019-01.12.2019 tarih aralığında içerik analizi yöntemi ile incelenmiş olup grubun hacktivism kapsamında hangi faaliyetleri gerçekleştirdiği ortaya konmuştur. Ay Yıldız Tim’in web sitesi ve sosyal ağlardan Twitter üzerindeki faaliyetleri analiz edilerek, söz konusu grubun hacktivist faaliyetlerinin ortaya konulması ve grup dinamiğinin açığa çıkarılması amaçlanmaktadır.

1. Aktivizm ve Toplumsal Hareketler

Aktivizm kelimesi, egemen ideolojiye ve siyasi düzene karşı çıkan protestoları veya eylemleri belirtmek için yaygın olarak kullanılmaktadır. Aktivizm, bir gruba dahil olan kişilerin sorumlu kuruluşlar üzerinde baskı oluşturarak sorunlu gördüğü politikaları, durumları veya uygulamaları değiştirme sürecidir (Dündar vd., 2015: 486).

Toplumsal problemleri düzeltmek için gerçekleştirilen faaliyetler aktivizm olarak isimlendirilirken, bu eylemde bulunan kişiler de “aktivist” olarak adlandırılmaktadır. Eylemi gerçekleştirenlerin bir örgüt veya grup olmaları halinde ise aktivist grup olarak adlandırılmaktadır (Korkmaz vd., 2018).

Toplumsal hareketlere modern dünyada aktivizm denilmektedir. Toplumsal hareketlerin tarihi, 19. yüzyılın sonlarındaki emek hareketlerine dek dayandırılabilir. 1960’ların toplumsal hareketleri, siyasal erki amaçlayan, ekonomik çıkara yönelik sınıfsal yapısı olan hareketlerdir. Bu hareketlere eski toplumsal hareketler denir. Yeni toplumsal hareketler

kavramı, 1970'li yıllardan bu yana meydana çıkan ekoloji hareketi, feminist hareket, barış hareketi, nükleer karşıtı hareketler, azınlık hareketleri ve yerel özerklik hareketlerini ifade etmek için kullanılmaktadır (Önder, 2003: 34-35).

Kent kültürünün oluşumu ile toplumsal alanda bir araya gelen insanlar benzer endişeleri doğrultusunda örgütlenme imkânına sahip olabilmektedir. Etnik kimlikleri, inançları ve kültürel değerleri farklı olan bireyler, ortak yaşam alanları hakkında düşüncelerini ifade etme ve bu düşünceleri gerçek hayatta yürürlüğe koymak için iktidara mensup kişilere karşı bir isyan başlatma olanağına da sahip olmaktadır. 19. yüzyılda meydana gelen önemli değişimler ile geleneksel olarak cemaatlerce gerçekleştirilen savunma eylemlerinden organize biçimde örgütlenmiş, bilinçli, farkındalık temelli, daha kalıcı eylemlere ve yeni haklar ve fırsatlar arayan hareketlere doğru bir kayma olmuştur (Tilly, 2008).

Touraine (1999) yeni toplumsal hareketlerin sosyo-politik özelliklerinin daha az olmakla birlikte ve sosyo-kültürel niteliklerinin daha fazla olduğunu belirtmektedir. Eski ve yeni toplumsal hareketlerin karşılaştırılması Tablo 1'de gösterilmektedir (Kökalan'dan akt. Korkmaz vd. 2018: 62-63):

Tablo 1: Eski/Yeni Toplumsal Hareketlerin Karşılaştırılması

	ESKİ TOPLUMSAL HAREKETLER	YENİ TOPLUMSAL HAREKETLER
TEMALAR (KONULAR)	Ekonomik ve siyasi düzen, dağıtım ve eşitlik sorunu, askeri ve sosyal güvenlik, yoksulluk, işsizliğin sosyal kontrolü, siyasi entegrasyon, bireysel ve toplu gelir dağılımında iyileştirme çalışmaları	Ekonomik ve politik eşitsizlik yerine, kimlik, çevre, çocuk ve kadın hakları, sivil toplum ve demokratikleşme gibi sahalarındaki eşitsizliklere dayanmaktadır.
HEDEFLER	Yönetim gücünü ele geçirmek. Özgürlük, eşitlik, tüketici güvenliği, maddi ilerleme ön plandadır. Maddi ve politik değerlere dayanır.	Özerklik, kimlik, farklılıkların tanınması, bürokratikleşmeye karşı olma esastır. Merkezi kontrol karşısında kişisel kimlik ve özerklik üzerinde durulur.
AKTİVİSTLERİN YAPISI- TEMEL SOSYAL TABANI	Sınıf temelli, reaktif ve anomik yapıdadırlar. Siyasi kodları vardır (solcu, muhafazakâr vb.). Liderleri veya idealize edilmiş tipleri içerir.	Anomik ve reaktif değildirlir. Mücadeleleri kültürel alandadır, ekonomik olmaktan ziyade kimlik ve sivil hakları ifade etme gibi kavramlara dayalı olarak gerçekleşir. Bu aktivistlerin klasik ekonomik ve siyasi kodları yoktur.

		Katılımcıları çalışan ve eğitilmiş olan yeni orta sınıfa mensup kişilerdir.
ÖRGÜTLENME	Çoğunlukla siyasi partiler altında örgütlenirler. Sendikacılık ve partiler ön plandadır. Devlet kurumları ve makro ölçekli temsil birlikleri temelindedir. Formal, merkezi ve hiyerarşiye göre örgütlenirler.	Siyasi partilerden ziyade, hareketlerin hedefleri doğrultusunda kamusal ve medya desteği sağlamaya çalışan toplumsal hareket örgütleriyle faaliyet gösterilmektedir. Sivil toplum kuruluşlarının ağırlığı mevcuttur.
GERÇEKLEŞTİĞİ ALAN	Siyasi alanda gerçekleşmektedir. Ekonomik kriz, siyasi kriz ve sosyal değişim dönemleri çok yoğundur.	Sivil toplum, çoğulculuk ve demokrasi ortamında daha etkili olabilecek sosyal bir harekettir.

Sivil toplum ve çoğulculuk yeni toplumsal hareketlerde önemli bir rol oynamaktadır. Yeni toplumsal hareketler kimlik, düşünce serbestliği ve yaşam hakkıyla ilişkilidir. Touraine'e (2002) göre, tepkiler ve isyanlar, bir toplumu kökten yenilemeyi amaçlamak yerine, yaşamı değiştirmeyi, insan haklarını, ifade özgürlüğünü veya özgürce kişisel bir yaşam tarzı ve hikâye seçme hakkını savunmayı amaçlamaktadır.

2. Dijital Aktivizm ve Dijital Toplum

İletişim teknolojileri aracılığıyla dijital medyada aktivizm faaliyetlerinin uygulanmasını ifade eden dijital aktivizm, günümüzün popüler ve yeni mefhumlarından biridir. 1980'lerden günümüze dek iletişim teknolojilerinde ve internette yaşanan gelişmeler, aktivizm uygulamalarını da dönüştürerek eylemlerin dijital araçlara aktarılmasını ve böylece herhangi bir konuda senkronik olarak daha fazla kitleye ulaşılmasını sağlamıştır (İspir, 2013: 5). Toplumsal hareketler, internetin sağladığı avantajların yardımıyla örgütlenme biçimini değiştirmiştir. Dijital bir topluma dönüşen çevrede kitleler internet tabanlı platformlarda örgütlenerek tepkilerini ifade etmek için sokaklarda toplanmaktadır.

Dijital aktivizm Joyce (2010), tarafından bilgi ve enformasyonu transfer etmek amacıyla dijital kod kullanan bir grup birbirine bağlı araç tarafından oluşturulan web tabanlı ağların altyapısını oluşturduğu bir olgu şeklinde tanımlanmaktadır. Brodock (2010: 72), dijital aktivizmin insanların buluşma, örgütlenme ve konuşma fırsatına sahip olduğu daha eşit ve katılımı yüksek bir siyasi yapının oluşmasını sağladığını belirtmektedir.

Dijital aktivizmden söz edebilmek için öncelikle teknolojik altyapının varlığı gereklidir. Bu noktada kişi başına düşen bilgisayar sayısı ve internete erişim imkânı dijital aktivizm için kritik bir konu olmaktadır (Joyce 2010: 2). Kişilerin birbirlerine dijital ortamda ne kadar bağlı olduğu dijital

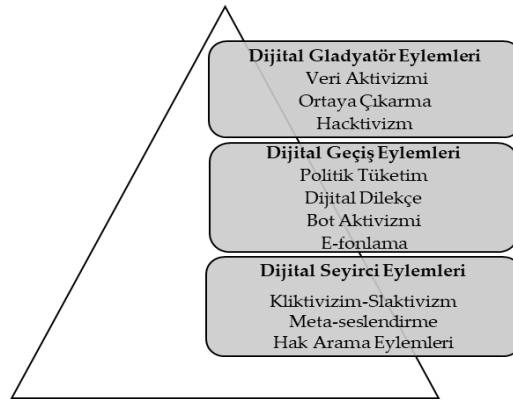

örgütlenmenin gücünü etkilemektedir. Bu noktada bir diğer konu ise internete erişimde iktidarın veya yetkililerin uyguladığı internet yasakları veya kısıtlamaların olmamasının gerekliliğidir. Dijital aktivizm faaliyetlerinin sekteye uğramaması için kişilerin internete özgürce erişimi gerekmektedir. Dijital aktivizmde ikinci temel nokta siyasi ve sosyal faktörlerdir. Demokratik toplumlarda hükümetler halkın yönetime katılmasına imkân tanımakta ve önemsemekteyken demokrasinin yerleşmediği toplumlarda yükselen aykırı sesler hükümetler tarafından bir tehdit unsuru olarak algılanabilmektedir. Bu nedenle dijital aktivizm faaliyetlerinin sosyal bir değişim sağlaması için siyasi ve sosyal yapı büyük önem arz etmektedir. Üçüncü önem arz eden nokta ise finansal koşullardır. Ekonomik olarak gelişmiş ülkelerde, aktivistler teknolojik araçlara ve altyapıya daha kolay erişebilir ve çok sayıda internet kullanıcısının varlığı dijital aktivizmi kolaylaştırmaktadır. Aktivistlerin maddi gücü de aktivizm kampanyalarının başarısına etki etmektedir. Ünlü film yıldızlarını ve sporcuları kullanabilen veya pahalı teknolojik altyapılar yaratabilen aktivist grupları kampanyalarında daha başarılı olmaktadır. Aynı zamanda aktivizm eylemlerine katılma noktasında bir engel unsuru olarak ifade edilebilecek aktivist gruba mensup kişilerin gerçek kimliklerinin ortaya çıkması sonucu karşılaşabilecekleri çeşitli toplumsal ve yasal zorluklar dijital aktivizm eylemlerinde “anonimlik” ile çözüm bulmaktadır.

3. Dijital Aktivizm Uygulamaları

George & Leidner (2019), çalışmalarında Milbrath'ın 1965 yılında ortaya koymuş olduğu “siyasal katılım hiyerarşisi” modelini dijital aktivizme uyarlayarak temelde aktivizm uygulamalarını Dijital Seyirci Eylemleri, Dijital Geçiş Eylemleri ve Dijital Gladatör Eylemleri olarak üç ana, on altı başlıkta incelemektedir. Dijital Aktivizm Hiyerarşisi Şekil 1’de gösterilmektedir:

Şekil 1: Dijital Aktivizm Hiyerarşisi

Kaynak: George & Leidner, *From Clicktivism to Hacktivism*, 2019:9

Dijital aktivizm hiyerarşisinde yer alan dijital aktivizm eylemlerini kısaca şu şekilde açıklamak mümkündür:

3.1 Klikativizm-Slaktivizm (Clicktivism-Slactivism)

Slaktivizm, İngilizce'de tembel anlamına gelen "slacker" kelimesinden türemiştir. Klikativizm de benzer şekilde İngilizce "click" kelimesinden gelir ve bu da tıklama anlamına gelmektedir. Kelimenin kökeninden de anlaşılacağı gibi slaktivizm ve klikativizm kavramları katılımcılara çevrimiçi aksiyon yaratmak suretiyle birtakım olaylar hakkında bir şey yapmış olduğu izlenimini katmakta ve kişilerin oturdukları yerden aktivizm eylemlerine katılmasını ifade etmektedir (Scholz, 2010: 27; Turhan, 2017:31). Klikativizm ve slaktivizm, aktivist bir sosyal medya yayını veya blogunu "beğenmek" veya "takip etmek" anlamına gelmektedir (George & Leidner, 2019). İnternet ortamında paylaşılmış olan bir içeriği (yazı, video, entry, paylaşım vb.) olumlu olarak değerlendirme ve onaylama eylemini ifade eden slaktivizm bir görüşün desteklendiğini ve savunulduğunu gösterirken, katılımcıya orijinal görüşlerini ifade etme imkânı vermemektedir (Kavada, 2015). Klikativizm kavramı daha yönetsel bir çerçeveye vurgu yaparken slaktivistler ise daha edilgen ve pasif bir yapıda tasvir edilmektedir.

Klikativistler, net hedeflerle internet tabanlı kampanyalar ve eylemler yapabilir, dilekçe kampanyaları başlatabilir ve çevrimiçi ortamlardaki protestolara katılabilirler (Yılmaz vd, 2016). Öte yandan Slaktivistler, gerçek hayatta hiçbir şey yapmaksızın çevrimiçi iletişim ortamlarında konu ile ilgili olarak profil fotoğraflarını değiştirebilir, paylaşımları beğenebilir, video, metin veya fotoğraf paylaşabilir, başka birinin yayınladığı gönderiyi yeniden yayınlatabilirler (Paktin, 2011).

3.2 Meta-seslendirme (Metavoicing)

Meta-seslendirme bir başka kişi tarafından oluşturulan bir sosyal medya gönderisini paylaşmak, retweetlemek, söz konusu gönderiye bir yorum ekleyerek yeniden paylaşmak, oylamak ve yorum yapmak gibi eylemleri kapsamaktadır (Erben, 2019). İlk olarak Majchrzak vd. (2013) tarafından tanımlanan meta-seslendirme, internetin "yankı odasını" oluşturmaktadır. Meta-seslendirme fikirleri, değerleri ve bilgiyi etkileşimler aracılığıyla pekiştirmektedir. Bir konunun sosyal paylaşım ağlarında gündeme gelmesini ve yayılmasını, birçok kişinin bu olay hakkında bilgi sahibi olmasını sağlayan beğeni ve yorum etkinlikleri toplumsal ağın genişlemesini sağlayarak dijital aktivizmin gücünü artırmaktadır.

3.3. Dijital Savunuculuk (Assertion)

Dijital enformasyon ve iletişim teknolojileri yoluyla toplumsal bir eyleme katkıda bulunmak için içerik üretimi ile paylaşımı faaliyetlerini kapsamaktadır. Dijital savunuculuk, sivil başlatıcıların ya da taraftarların dijital medya kullanarak hedeflediği otorite hakkında toplu iddialarda bulunan organize olmuş kamusal bir çaba olarak ifade edilmektedir (Edwards vd., 2013: 10). İçerik, bir sosyal paylaşım ağı, online haber sitesi,

anlık mesajlaşma grubu vb. ortamlarda üretilebilmektedir. Bu sayede aktivistler, bürokratik engellere takılmadan hareket hakkındaki görüşlerini diğerleri ile paylaşabilmektedir (Kavada, 2010). Söz konusu içerikler video, ses, görüntü veya metin medyası şeklinde paylaşılabilir. Kullanıcıların fikir ve düşüncelerini paylaşmalarını sağlayan içerik toplulukları, büyük miktarda insan için düşük maliyetle erişim noktasında önemli bir araç haline gelmiştir. Ana akım medya tarafından gündeme getirilmeyen olaylar içerik toplulukları aracılığıyla kullanıcılar tarafından paylaşılabilir (Talib, 2014). Dijital savunuculuk kapsamında içerik oluşturulurken yalnızca toplumun yapısı değil, her toplumsal ağın kendine özgü birtakım teknolojik özelliklerinin bulunduğu da göz önünde bulundurulur o özelliklere uygun şekilde içeriklerin üretilmesi amaçlanan erişim hedeflerine ulaşmaya yardımcı olacaktır.

3.4. Politik Tüketim (Political Consumerism)

Politik tüketim davranışı, tüketenlerin tüketim kararlarını politik görüşleri, etik değerleri ve ilkelerine dayanarak almaları şeklinde açıklanmaktadır. Politik tüketenler satın almama (boycott) ya da satın alma miktarını artırma (buycott) şeklinde sosyal değişime sivil bir katkı olarak tutumlarına anlam katar ve davranış gösterirler (Neilson & Paxton, 2010'dan akt. Öztürk ve Nart, 2016).

Stolle (2005), politik tüketim davranışını, etik, politik ya da çevresel koşullarla negatif şekilde ilişkilendirilen kurumların ürün ve hizmetlerinin tüketiciler tarafından satın alınmaması veya pozitif biçimde ilişki kurulan kurumların ürün ve hizmetlerinin pazarda bilhassa araştırılması ve tercih edilmesi biçiminde ifade etmektedir. Tüketici boykotları hükümetlerin uygulamalarını veya şirket politikalarını ve uygulamalarını eleştirmeye odaklanmaktadır (Jordan, 2001).

Dijital aktivizm hareketleri kapsamında değerlendirilen bu uygulamada kişiler sosyal ağlar üzerinden örgütlenerek kurum ve kuruluşlar ile ilgili kampanyalar düzenlemekte, söz konusu kurum ve kuruluşların yapmış oldukları faaliyetleri destekleme ve desteklememe noktasında ürünlerini boykot ederek satın almama çağrısında bulunabilmekte veya desteklerini göstererek satın almaya yönelik politik bir tüketimi teşvik edebilmektedir.

3.5. Dijital Dilekçe (Digital Petitions)

Günümüzde dijital dilekçe siteleri aktivistler tarafından bilinçlilik düzeyini artırmak ve kamuoyu oluşturmak adına etkin şekilde kullanılmaktadır. Bu eylemlerde katılım ve eylemin örgütlenmesi hızlı ve düşük bütçelidir, aynı zamanda bireysel çabaları ortaklaşa bir kampanyada bir araya getirme hususunda da avantajlar sunmaktadır.

Günümüzde change.org sitesi en fazla kullanılan dijital dilekçe sitelerinden biridir. Bu bağımsız site aracılığıyla kullanıcılar bir olay hakkında imza kampanyası başlatarak hareketin örgütlenmesi hatta bir soruna işaret etme

ve çözüm bulma noktasında destek sağlamak adına bağış toplama gibi işlevleri de yerine getirebilmektedir. Çok kısa süre zarfında meydana getirilebilen dijital dilekçe kampanyaları düşük bütçeli olmasına rağmen bir kişi veya ufak bir grup tarafından gündeme getirilen konuların kolektif bir eyleme dönüşebilme gücünü de içerisinde barındırmaktadır (Earl ve Kimport, 2011: 11).

3.6. Bot Aktivizmi (Botivism)

Botlar, otoriter rejimler tarafından karşı gruplara karşı kullandıkları bir silah olarak internet üzerinde faaliyet göstermek üzere tasarlanmış, otomatik olarak içerik üreten ve gerçek kullanıcıları taklit eden yazılımlardır. Esasen botlar, çoğunlukla kötü niyetli olmayan farklı amaçlar için kullanılmaktadır. Ancak dijital aktivizm hareketleri kapsamında sahte sosyal medya hesaplarından hükümet yanlısı mesajlar yayınlayan, otomatik mesaj yağmurları ile aktivistler için önemli hashtag'leri bombalayan, muhalif hesapları spamleyen, kullanıcılarının takipçi sayısını yapay olarak arttırmaya yönelik uygulamalar bu kapsamda değerlendirilebilmektedir (Peker, 2016). Bot aktivizminde basit kodlama ve / veya konfigürasyon bilgisi gerekli olabileceğinden, genellikle orta miktarda kaynak kullanımını gerektirebilmektedir. Bot aktivizmi özünde sorunların farkındalığını etkilemeyi ve arttırmayı amaçlamaktadır.

3.7. Dijital Fonlama (E-Funding)

Dijital fonlama eylemleri "bir amaca yönelik olarak gelir elde etmek için teknoloji kullanımı"nu ifade etmektedir. Dijital fonlama, doğrudan parasal katkı sağlayan web sitelerindeki basit bağış düğmelerinden başlayarak çok çeşitli gelir getirici seçeneklere dek uzanabilmektedir (George & Leidner, 2019). Yasa konusunda daha az endişe duyan gruplar, finansal kurumların veya kişisel finansal hesaplarının hacklenmesi, kullanıcının programa yeniden girmesine izin vermek için fidye tutarı ödeyene kadar kullanıcının bilgisayarını devre dışı bırakan yazılımların kullanılması ve kripto paralara yönelik gerçekleştirilen çeşitli casus yazılımlar ile aktivizm eylemlerine fon kaynakları sağlayabilmektedir. Dijital fonlama eylemleri çözümü için parasal kaynak gerektiren bir olay veya politika tarafından tetiklenmekte ve e-ticaret uygulamaları yoluyla yürürlüğe girmektedir. Türüne bağlı olarak dijital fonlama için çeşitli gereksinimlere ihtiyaç duyulmaktadır. Tek tıklama ile satın alma işlemleri ve çevrimiçi bağış toplama uygulamalarına katılım gösterebilmek için kişilerin çevrimiçi ödeme yapmayı sağlayan finansal araçlara (paraya ve bir e-ticaret ödeme seçeneğine -PayPal, kredi kartı vb.-) sahip olması ve bu faaliyetlere katılım göstereceği akıllı telefon, bilgisayar gibi cihazları kullanması gerekmektedir.

3.8. Veri Aktivizmi (Data Activism)

Genel olarak veri aktivizmi terimi, bazıları daha pasif ve bazıları daha aktif olan çeşitli siyasi aktivite ve sosyal aktivizm akımlarını kapsamaktadır. Dijital veri aktivizmi, kamuoyu ile ilgili olan ancak onların erişebileceği

kaynaklarda açık bir şekilde depolanmayan ya da sunulmayan verilerin, veri aktivistleri tarafından ortaya çıkarılarak çeşitli iletişim araçları vasıtasıyla kitlelerle paylaşılmasıdır. Milan ve Gutierrez (2015) veri aktivizminin iki ana hedefini kitlesel bilgi toplanmasına önlemek ve toplumsal değişim adına verilerin ortaya çıkarılmasını sağlamak olarak tanımlamaktadır.

3.9. Ortaya Çıkarma (Exposure)

Veri aktivizmi ile ilişkili olan bu kavram gizli bir verinin, durumun ya da olayın içeride çalışan kimselerce keşfedilmesi ve olayın tarafı olan kişilere karşı kullanmak üzere açığa çıkarılması olarak ifade edilebilmektedir. Open School of Journalism, bir kimsenin dijital bilgi sızdırması eylemini kamunun bilgi edinme hakkı ve birini veya bir grubu engelleme gibi nedenlere dayandırabileceğini ifade etmektedir (Erben, 2019). Wikileaks ve Panama Belgelerinin basına sızdırılması gibi olaylar açığa çıkarma faaliyetlerine örnek olarak gösterilebilmektedir.

4. Bir Dijital Aktivizm Türü Olarak Hacktivism

Dijital aktivizmde en fazla ilgi çeken eylemlerden bir tanesi olan hacktivism (Erben, 2019), hack eylemi (hacking) ve aktivizm (aktivism) sözcüklerinin birleşiminden doğmuştur (Turhan, 2017). Hack kavramı Oxford sözlüğünde ağır ve sert darbeler ile kesmek şeklinde ifade edilmektedir (Oxford Dictionaries, hack, <https://en.oxforddictionaries.com/definition/hack>). Hacktivism genellikle hedefe alınan bir web sitesine ciddi zarar vermeyi amaçlamayan, ancak tepki ve rahatsızlığı ifade etmeyi amaçlayan yasa dışı dijital faaliyetleri kapsamaktadır (Solomon, 2017). İnternet korsanlığı, e-posta bombardımanı ve virüs gönderme hacktivist eylemlere örnek verilebilir (Denning, 2000: 241'den akt. Yegen, 2014). Kavram, oluşumundan da anlaşılacağı üzere sosyal ve politik değişim taleplerini içeren ve bu yönde yürütülen dijital eylemlerden biridir.

Hacktivism ile bilgisayar korsanlığı (hackerlık) arasında ayırım yapmak kolay değildir. Bununla birlikte, ikisinin de eylemleri temelde aynıdır. Ancak iki uygulamanın farkı nihai amaçlarından kaynaklanmaktadır. Bilgisayar korsanlığı genellikle bilgisayar korsanının kişisel çıkarları ve yıkıcı hedefleri üzerine temellenirken, hacktivism eylemleri sosyal veya politik bir amaca yönelik olarak yapılır. Hacktivism, "tabandaki politik protestoların bilgisayar korsanlığıyla birleşimi" olarak tanımlanmıştır (Jordan & Taylor, 2004).

Hacktivism birçok nedenden dolayı popülerlik kazanmıştır. Bazı yöntemlerin uygulanması nispeten kolaydır, bu nedenle sınırlı teknik beceriye sahip kişiler bile siber saldırıları başlatmak için ücretsiz, kullanıcı dostu araçlar kullanarak bu eylemlere katılabilmektedir. Hacktivism, sokak gösterilerinin aksine protestocular için daha az risk oluşturmaktadır. Kişilerin kimliklerinin gizli olması ve eylemin ardındaki kişilerin tam olarak

bilinememesi bu eylemleri daha cazip hale getirmektedir. Hacktivistler, buldukları bölgeden uzak mesafelerde hatta kıtalarda bile belirli amaçlar için eyleme geçebilmektedir. Devletlerin güvenlik kurumları dahi, elektronik gözetim ve siyasi muhaliflere karşı hack eylemlerine başvurduklarından, hacktivism oyun alanının dengelenmesinin bir yolu olarak kabul edilmiş gibi görünmektedir.

Hacktivism, dijital aktivizm eylemleri kapsamında online protestoları zahmetsizleştirmek, siber alanda sivil itaatsizlik meydana getirmek ve küresel sermaye ağlarına kasıtlı olarak müdahale ederek bilgi akışını bozmak amacıyla bilgisayar teknolojisinin yaratıcı kullanımından yararlanmaktadır (Gunkel, 2005). Hacktivismın önemi “teknoloji tabanlı teknikleri geleneksel ve yerli kültürel kaynaklarla yaratıcı bir şekilde birleştirmeye çalışan” benzersiz yöntemlerinde görülmektedir (Taylor 2005: 644). Hacktivistler hükümetleri, kuruluşları ve bireyleri hedef almaktadır. Eylemler bilgiyi açığa çıkaran, verileri tahrip eden veya işlemleri kesintiye uğratan bilgisayar kodları aracılığıyla sahnelenmektedir. Kodlama ve programlama becerilerine sahip kişilerle sınırlı olan hack eylemleri genellikle güvenlik ihlallerini içermektedir (Coleman, 2011). Gerekli beceri düzeyi ve bilgisayar donanımı nedeniyle bilgisayar korsanları için kaynak gereksinimleri oldukça yüksektir. Hacktivismın potansiyel etkileri çok yüksektir ve hükümetleri, vatandaşları ve endüstriyi bireysel, örgütsel ve ulusal düzeylerde etkileyebilmektedir. Olayları etkilemek isteyen diğer dijital aktivizm biçimlerinin aksine, hacktivism doğrudan eylem ihtiva etmektedir.

Hacktivistler, siber-teröristler, sivil bilgisayar korsanları ve vatansever bilgisayar korsanları olarak üç kategoriye ayrılmaktadır (Dahan, 2013; Denning, 2001; Johnson ve Robinson, 2014; Sauter, 2013). Siberterörizm, bilgisayar korsanlığı ve diğer doğrudan bilgi sistemlerini hedef alan eylemlerle yürütülen faaliyetlerdir (Denning, 2001; Jordan ve Taylor, 2004). Virüs ve kötü amaçlı yazılımların yayılmasını, web sitelerinin vandalize edilmesini, hizmet reddi (DOS) veya bot saldırılarının gerçekleştirilmesi gibi faaliyetleri içermektedir (Goode, 2015). İkinci tip hacktivistleri oluşturan sivil bilgisayar korsanları, toplumun iyiliği için ve yasal bir şekilde dijital sistemler oluşturmak ve güncellemek gibi eylemleri gerçekleştiren gevşek bir biçimde organize olmuş gruplardır (Hunsinger ve Schrock, 2016; Schrock, 2016). Son olarak, vatansever hackerlar, çabalarını düşman ülkelere ve vatandaşlarına odaklamaktadır (Dahan, 2013). Bu bilgisayar korsanları devlet destekli değildir, ancak kendilerini devletin hareket alanını kapsamayan yerlerde dahi hareket edebilecek şekilde görebilirler. Milliyetçidirler ve kendilerini “siber milis” olarak da görürler (Green, 2016).

Hacktivism eylem biçimleri olarak en sık şu faaliyetleri gerçekleştirmektedir (Tindall ve Groenewegen, 2014: 8; York, 2014: 610’dan akt. Erben, 2019):

- Web sayfasının görünüşünü bozmak: Bir web sunucusuna yetkisiz biçimde erişim sağlayarak söz konusu web sitesinin içeriğini değiştirerek farklı bir mesaj yayınlamak.

- Hizmet reddi (DoS/denial of service) veya dağıtılmış hizmet reddi (DDoS/distributed denial of service): Bir sunucunun farklı yöntemlerle istek bombardımanına tutulması akabinde sayfanın gereğinden çok yüklenmesi ve sayfaya erişimin engellenmesi. Benzer bir biçimde fazla sayıda eylemcinin bir internet sayfasını ziyaret ederek oluşturduğu ağ trafiği nedeniyle web sitesini yavaşlatma veya erişimi durdurmanın meydana getirildiği sanal oturma eylemleri (virtual sit-in).
- Yönlendirme: Kullanıcıyı, bağlanmak istediği web sayfasından farklı bir web sitesine yönlendirmek.
- Bilgi aşırma: Bir web sunucusuna yetkisiz erişim ile gizli bilgi ve belgeleri elde etmek.

Türkiye’de geçmiş pratiklere bakıldığında hacktivist grupların temelde iki ayrı safta toplanmış olduğu görülmektedir. Bunlardan milliyetçi hacktivist gruplar diğer ülkelerin web sitelerine saldırarak uluslararası ilişkilerle ilgili bir sorun olduğunda söz konusu olay/konu ile ilgili mesaj bırakma faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Örneğin, Ermeni Soykırımı Yasasını yeniden gündeme getiren Fransız parlamentosunun web sitesine saldırı düzenlenmesi ve tehdit mesajlarının bırakılması bu kapsamda değerlendirilebilmektedir. İkinci tür hacktivist grup ise etik kurallara uyduklarını ve bilgi özgürlüğünü savunduklarını iddia eden Anonymous ve RedHack gibi gruplarda örneğini gördüğümüz hackerlardır. Bu kapsamdaki hacktivist hareketler daha çok bilgi özgürlüğünü ve adaleti savunan ve yönetimde söz sahibi olanların faaliyetlerine karşı tepki gösterme ve sorunların çözümü için kitleleri örgütleme eylemlerini içermektedir.

Günümüzde Ay Yıldız Tim isimli hacktivist grup vatansever bilgisayar korsanları olarak adlandırabileceğimiz grupta yer almaktadır. Söz konusu hacktivist grup milliyetçi temalar çerçevesinde hacktivizm eylemleri gerçekleştirmektedir. Türkiye’ye karşı yapılan bölücü eylemlere karşı dijital aktivizmin gücünden yararlanarak kitleleri örgütleme üzerine eylem gerçekleştiren Ay Yıldız Tim bu etkinliklerini Twitter hesapları üzerinden de aktif bir biçimde paylaşmaktadır. Bu bağlamda çalışmada Ay Yıldız Tim isimli hacktivist grubun hack eylemleri, Twitter hesaplarındaki gönderiler ve internet sayfalarında yer alan içerikler bağlamında incelenmiştir.

5. Araştırma

5.1. Veri ve Yöntem

Türkiye’de faaliyet gösteren bütün hacktivist gruplar çalışma evrenini oluşturmaktadır. Ancak hacktivizmin genellikle yasa dışı eylemlerden oluşması ve grupların kimliklerinin anonim olması nedeniyle gerçekleştirilen tüm hack eylemlerine ulaşmanın zaman ve maliyet açısından olanaklı olmaması nedeniyle araştırma kapsamında Türkiye’de

faaliyet gösteren hacktivist gruplardan Ay Yıldız Tim çalışma evreni olarak belirlenmiştir.

Çalışma, olgu ve olayları gerçekçi ve bütünsel olarak ortaya koyan ve derinlemesine analiz için bir temel oluşturan niteliksel bir araştırma yöntemi kullanılmaktadır. Veriler nitel yöntemlerden biri olan içerik analizi ile elde edilmiştir. Ay Yıldız Tim'in sosyal medya ağlarından Twitter'da 01.11.2019-01.12.2019 tarihleri arasında paylaştığı 86 gönderi içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. İçerik analizi yapılırken Maxqda isimli analiz programından faydalanılmıştır. Aynı zamanda hacktivist grubun dinamiklerini ortaya koymak amacıyla grubun web sitesi <https://ayyildiz.org/> incelenmiş ve elde edilen bulgular betimsel analiz yöntemiyle irdelenmiştir. Araştırmada incelenen sosyal ağ ortamı olarak Twitter'ın seçilmesi bilgiye hızlı, kolay ve düşük maliyetle erişim nedeniyle dijital aktivizm faaliyetlerinin özellikle bu ortamda daha çok gerçekleşiyor olmasından kaynaklanmaktadır.

Yapılan araştırmanın aşağıdaki sorulara cevap vermesi amaçlanmaktadır:

- S1. Ay Yıldız Tim Twitter'ı en sık hangi amaçla kullanmaktadır?
- S2. Ay Yıldız Tim'in Twitter üzerinden kitleler ile etkileşime girme biçimleri nelerdir?
- S3. Ay Yıldız Tim en çok hangi hack eylemini gerçekleştirmektedir?
- S4. Ay Yıldız Tim'in hack eylemlerinin altında hangi amaçlar yatmaktadır?

5.2 Bulgular ve Yorumlar

5.2.1 Ay Yıldız Tim Web Sitesine İlişkin Bulgular

Ay Yıldız Tim in web adresi <https://www.ayyildiz.org/>tur. Hacktivist grubun web sayfası incelendiğinde tarihçesi, misyonu ve vizyonu olan örgütlü bir yapı olduğu bulgusuna ulaşılmaktadır. Hacktivist grubun misyonu şu şekilde açıklanmaktadır:

"Ayyıldız Tim 2002 yılında kurulmuş olup, Türkiye'ye karşı internet üzerinden karşıt güçler tarafından yapılan ve yapılacak olan siber saldırılara karşı gönüllü olarak lobi faaliyeti sürdüren bir organizasyondur. Ayyıldız Tim bu faaliyetlerinde, özellikle ülkemizi hedef alan ülke ve unsurları belirleyerek, planlanan veya yapılacak olan herhangi bir saldırıya karşı cevap vermeyi kendine görev edinmiştir..."

Söz konusu grubun vizyonu ise şu şekilde belirtilmektedir:

1. Türkiye Cumhuriyeti Devletine, tüm kamu kurum ve kuruluşlarına yönelebilecek her türlü saldırıyı bertaraf etmek.
2. Türkiye karşıtı, Satanist, Pornografik, Anayasal düzeni değiştirmeye yönelik yayın yapan sitelerin, sistemlerin yayımlarını durdurmak.
3. Faydalı yayın yapan sitelere ve sistemlere gereken teknik desteği vermek.

4. Gov.tr, pol.tr, edu.tr, bel.tr gibi Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni internette temsil eden sistemleri korumak.
5. Karşı propaganda faaliyetleri yürüterek Türkiye Cumhuriyet Devleti'nin manevi şahsını dünya milletleri arasında hak ettiği yere getirmek.
6. Gereken hallerde (Yönetim Kurulu Kararı) ülkemize yönelen sözlü, yazılı ve fiili saldırılara şiddetle cevap vermek.
7. Kamuoyunun bilinçlenmesi adına "information admin" eli ile yazılı açıklamalar yapmak.

Görüldüğü üzere hacktivist grup temelinde vatansever hacktivist grupların faaliyetleri çerçevesinde etkinlikler gerçekleştirme amacıyla olduğunu misyon ve vizyonunda belirtmiştir. Özellikle kamuoyunu bilgilendirme adına çeşitli açıklamalar yapılacağına belirtilmesi grubun kitleleri, kendi destekledikleri politik ideolojiler doğrultusunda örgütlemeye yönelik dijital aktivizm hareketleri gerçekleştirdikleri şeklinde yorumlanabilmektedir.

Aynı zamanda, operasyonlarda yer almak isteyen ancak yeterli teknolojik yetkinliğe sahip olmayan kişiler için birçok teknik desteğin sağlandığı görülmektedir. Hacktivist eylemlerde bulunan bilgisayar korsanlarının ileri programlama bilgisine sahip olmaları gerekmemektedir ancak en azından bilgisayar korsanlığını ve gerçekleştirdikleri işlemleri daha iyi anlamak için teknik terimlere aşina olmaları gerekmektedir. Bu amaçla Ay Yıldız Tim'in web sitesinde herkesin erişimine açık şekilde çeşitli eğitim içerikleri bulunmaktadır.

Ay Yıldız Tim web sitesinde yer alan "Başvuru" sekmesi altında "Siber Savaşçı Katılım Formu" bulunmaktadır. Grup bu formu doldurmak suretiyle isteyen kişileri gruba dâhil etmektedir. Bu formda geçen:

"Türkiye Cumhuriyeti Devleti sınırları içindeki sitelere saldırıda bulunmayacağımı, hiçbir kanun ve yasa dışı bir faaliyette bulunmayacağımı, siyasi görüşüm ne olursa olsun bu doğrultuda sosyal ağlarda zarar verici ya da görüş belli edici paylaşımlarda bulunmayacağımı beyan eder, namusum ve şerefim üzerine söz veririm."

İfadesi hacktivist grubun kendi içerisinde belirli etik kodlara sahip olduğu şeklinde yorumlanabilmektedir. Bir başka veri olarak Ay Yıldız Tim'in dijital aktivizm hareketlerinin örgütlenmesine olanak tanıyan ve kitlelerin birbirleri ile görüş ve düşüncelerini paylaşabilmesini sağlayan aynı zamanda eğitim içeriklerinin de paylaşıldığı bir foruma sahip olduğu görülmektedir. Başvuru formunda gruba kabul şartı olarak söz konusu forumda aktif olarak faaliyet gösterme şartı aranmaktadır. Bu sayede Ay Yıldız Tim üyeleri ve taraftarları bu forum aracılığıyla birbirleri ile sürekli iletişim ve etkileşim içerisinde bulunabilmektedir.

Ay Yıldız Tim'in web sitesinde Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn ve Youtube hesaplarına yönlendirme yapan butonlar bulunmakta ancak bu

butonlardan yalnızca Youtube aktif bir biçimde çalışmaktadır. Web sitesinde yer alan Twitter butonu ise Ay Yıldız Tim'in Twitter tarafından kapatılmış olan daha eski bir hesabına yönlendirme yapmaktadır. Aynı şekilde Facebook ve LinkedIn butonları da hata vermekte ve açılmamaktadır. Bu durum Ay Yıldız Tim'in web sitesinin güncelliğini sağlaması noktasında eksikliklerinin olduğu şeklinde yorumlanabilmektedir.

5.2.2 Twitter Verilerine İlişkin Bulgular

Ay Yıldız Tim'in Twiter hesabının adı "aytnobetteyiz"dir. Grubun 2.12.2019 tarihi itibarıyla 85043 takipçisi bulunmaktadır. Sayfa Haziran 2019 tarihinde kurulmuştur. Sayfanın biyografisinde Türk'ün Siber Ordusu, Turkish Cyber Army, #AyyıldızTim, Yedek Hesap @AytBurada bilgisi yer almaktadır. Sayfanın kuruluş tarihinin yakın zamanlı olması ve bir yedek hesabının bulunması, aynı zamanda web sitelerinde artık var olmayan bir Twitter hesabına yönlendirme yapması verisi hacktivist grubun Twitter kurallarını ihlal ettiği gerekçesi ile kapatılma tehlikesi yaşadığı şeklinde yorumlanabilmektedir. Aynı zamanda Green'in (2016) vurgu yaptığı milliyetçi bilgisayar korsanlarının kendilerini "siber milis" olarak tanımlaması bilgisine benzer şekilde Ay Yıldız Tim kendini "Türk'ün Siber Ordusu" şeklinde tanımlamaktadır.

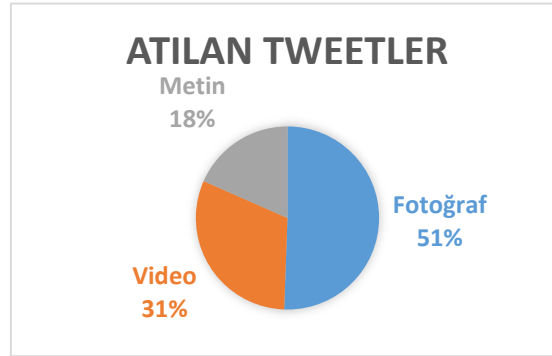
Tablo 2: Ay Yıldız Tim'in Twitter Bilgileri

Kullanıcı Adı	Takip Edilen Kişi Sayısı	Takipçi Sayısı
AytNobetteyiz	29	85043

Kaynak: <https://twitter.com/AytNobetteyiz> Erişim Tarihi: 02.01.2019

Gerçekleştirilen içerik analizi bulgularına göre Ay Yıldız Tim 1 Kasım 2019 - 1 Aralık 2019 tarihleri arasında toplam 86 adet Tweet paylaşmıştır. Araştırma kapsamına retweetler ve yanıtlar dâhil edilmemiş; yalnızca hacktivist grubun Twitter ana sayfasında yayınlanmak üzere paylaştığı gönderiler değerlendirilmiştir. Söz konusu gönderilerin 43'ü fotoğraf, 28'i video 15'i ise metin şeklindeki paylaşımlardır. Elde edilen bulgular Grafik 1'de gösterilmektedir.

Grafik 1: Ay Yıldız Tim'in Paylaşmış Olduğu Gönderilerin Türleri

Bu verilere dayanarak Ay Yıldız Tim'in Twitter'da en fazla %51 oranında fotoğraf içerikli paylaşımlar yaptığı söylenebilmektedir. İkinci sırada %31 oranla video paylaşımları, üçüncü sırada ise %18 oranla metin içerikli paylaşımlar yer almaktadır. Ay Yıldız Tim'in Twitter üzerinden kitleler ile iletişime geçerken en fazla fotoğraf biçimini kullandığı bulgusuna ulaşılmıştır. Video içerikli paylaşımların ikinci sırada oluşu grubun kitlelerin dikkatini çekme noktasında görsel unsurlara önem verdiği şeklinde yorumlanabilmektedir.

Gerçekleştirilen araştırma sonucunda Ay Yıldız Tim'in 1.11.2019-01.12.2019 tarihleri arasındaki Twitter paylaşımlarında 14 adet hashtag (etiket) kullanıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Kullanılan hashtagler Tablo 3'de gösterilmektedir:

Tablo 3: Ay Yıldız Tim'in Twitter'da Kullandığı Hashtaglerin Frekans Dağılımı

Kullanılan Hashtagler	Sayıları	Yüzde
#ayyildiztim	3	%21,43
#seçilöğretmen	2	%14,9
#hayırlıcumalar	2	%14,29
#pöh	1	%7,14
#abdullahcatlı	1	%7,14
#lovepakistan	1	%7,14
#tsk	1	%7,14
#mevlidkandil	1	%7,14
#kayyum	1	%7,14
#hdplibelediyeler	1	%7,14
TOPLAM	14	%100

Ay Yıldız Tim'in Twitter'da bir aylık süre zarfında yalnızca on dört adet hashtag kullanması hashtag aktivizmini çok sık uygulamadığı şeklinde yorumlanabilmektedir. Hacktivist grup sırasıyla en fazla #ayyildiztim, #seçilöğretmen ve #hayırlıcumalar hashtaglerini kullanmıştır. En fazla kullanılan #ayyildiztim etiketi hacktivist grubun isminin kitleler tarafından görünmesini sağlamak ve bilinirliğini artırıp sosyal ağ üzerinde taraftar kazanarak desteğini artırmak istediği şeklinde yorumlanabilmektedir. İkinci olarak kullanılan #seçilöğretmen hashtagi Şınak'ta görev yapmakta olan Seçil öğretmenin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı kutlamalarında öğrencileriyle birlikte yaptığı gösteri sebebiyle terör örgütü sempatanları tarafından tehdit edilmesi ile Türkiye gündemine oturan olaya gönderme yapılmaktadır. Üçüncü olarak kullanılan #hayırlıcumalar hashtagi ise grubun muhafazakâr yapısına işaret etmektedir. Aynı zamanda gündemdeki olaylar ile ilgili hashtaglerin kullanılması grubun siyasi, ekonomik ve toplumsal gündemi yakından takip ettiği şeklinde yorumlanabilmektedir.

Ay Yıldız Tim'in Twitter'da en fazla hangi amaca yönelik içerikler paylaştığına ilişkin gerçekleştirilen analizde, paylaşılan tüm gönderiler incelenerek gönderilerin verdikleri mesajlar ve içerdikleri anlamlar bakımından araştırmacı tarafından kodlama cetveli oluşturulmuş ve gönderiler sınıflandırılmıştır.

Tablo 4'te yer alan kod birimleri araştırmanın amacına uygun olarak anlamlı bir birlik oluşturmak üzere tasarlanmıştır. Kodlamanın güvenilirliğini artırmak için kodlama iki farklı kişi tarafından yapılmış; söz konusu kodlamaların %95 oranında örtüşmesi üzerine kodlama cetveli ve paylaşılan gönderilerin sınıflandırılmasına yönelik frekans dağılımı son halini almıştır. Söz konusu veriler Tablo 4'de gösterilmektedir:

Tablo 4: Ay Yıldız Tim'in Gönderilerinin Amaçlarına İlişkin Frekans Dağılımı

Paylaşım Amacı	Gönderi Sayısı	Yüzde (%)
Özel Gün Paylaşımı	9	10,47
Hack Eyleminin Paylaşımı	47	54,65
Hack eylemi ile ilgili olmayan, hesabın etkileşimini artırmaya yönelik paylaşımlar	13	15,12
Belirli bir konuya dikkat çekme/kamuoyu oluşturma paylaşımları	8	9,30
Tehdit paylaşımları	4	4,65
Haber verme/bildirimde bulunma paylaşımları	5	5,81
TOPLAM	86	%100

Sınıflandırmada yer alan özel gün paylaşımı gönderileri doğrudan hacktivism ile ilgili olmayan fakat özel gün ve olaylar hakkında hatırlatma, kutlama, tebrik etme gibi paylaşımları içermektedir. Hack eyleminin paylaşımı sınıflamasına dâhil edilen gönderiler direkt olarak hack eylemin kamuoyu ile paylaşıldığı gönderilerdir. Hack eylemi ile ilgili olmayan, hesabın etkileşimini artırmaya yönelik paylaşımlar; direkt hack eylemi ile ilişkili olmayan ancak takipçilerin sayfaya yönelik ilgisini ve etkileşimini artırmaya yönelik olarak paylaşılan gönderilerden oluşmaktadır. Belirli bir konuya dikkat çekme/kamuoyu oluşturma paylaşımları ise kitleleri çeşitli konular hakkında bilgilendirme ve bu sayede kamuoyu oluşturarak kitleleri örgütlenme üzerine yapılan paylaşımları içermektedir. Tehdit paylaşımları Twitter üzerinden direkt olarak bir kişi ya da kuruma yönelik tehdit mesajlı gönderileri kapsamaktadır. Haber verme/bildirimde bulunma paylaşımları ise örgütlenme ve kamuoyu oluşturma amacıyla olmayan yalnızca kitlelerin bilgilendirilmesine yönelik olarak paylaşılan haber, duyuru gibi paylaşımlardan oluşmaktadır.

Yapılan içerik analizi bulgularına göre Ay Yıldız Tim Twitter'ı en fazla %54,65 oran ile hack eylemlerinin paylaşılması amacıyla kullanmaktadır. İkinci sırada %15,12 ile hack eylemi ile ilgili olmayan, hesabın etkileşimini

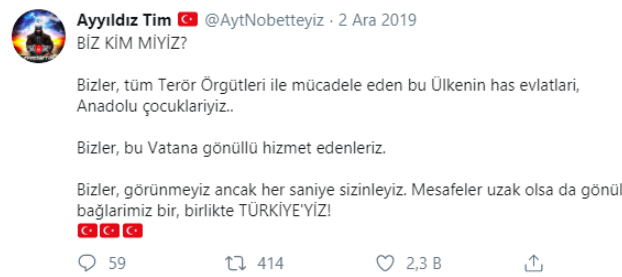

artırmaya yönelik paylaşımlar yer almaktadır. Üçüncü sırada yer alan özel gün paylaşımları toplam paylaşımlar içerisinde %10,47'lik bir orana sahiptir. Dördüncü sırada %9,30'luk oran ile belirli bir konuya dikkat çekme/kamuoyu oluşturma paylaşımları bulunmaktadır. Beşinci sıradaki haber verme/bildirimde bulunmaya yönelik paylaşımlar %5,81'lik bir orana sahiptir. Tehdit paylaşımları ise %4,65'lik oran ile son sırada yer almaktadır. Söz konusu sınıflandırmaya dâhil edilen kod birimlerinin her biri için örnek gönderiler aşağıda sunulmaktadır:

Resim 1: Hack Eyleminin Paylaşılmasına Yönelik Gönderi Örneği

Resim 2: Hesabın Etkileşimini Artırmaya Yönelik Gönderi Örneği

Resim 3: Özel Gün Paylaşımına Yönelik Gönderi Örneği

Resim 4: Belirli Bir Konuya Dikkat Çekme/Kamuoyu Oluşturmaya Yönelik Gönderi Örneği

Resim 5: Haber Verme/Bildirimde Bulunmaya Yönelik Gönderi Örneği

Resim 6: Tehdit İçerikli Gönderi Örneği

Hesabın en çok retweetlenen (RT) ve favorilere eklenen gönderisi 2369 RT, 7732 beğeni almıştır. Bu gönderide Doğu Perinçek'in katılmış olduğu bir televizyon programında HDP'li belediyelerin PKK terör örgütüne mühimmat ve malzeme yardımı yapmak amacıyla kullanıldığının çeşitli örneklerini anlattığı konuşmasının bir bölümüne yer verilmektedir. Söz konusu tweet #kayyum ve #hdplibelediyeler hashtagleri ile paylaşılmıştır. Söz konusu tweetin kodlama cetvelinde yer alan belirli bir konuya dikkat çekme/kamuoyu oluşturma kategorisine yönelik bir gönderi olduğu söylenebilmektedir. Tweetin almış olduğu etkileşim oranlarından bir konuya dikkat çekme/kamuoyu oluşturma işlevini başarı ile yerine getirdiğini söylemek olanaklıdır. Söz konusu gönderi Resim 7'de gösterilmektedir:

Resim 7: En Çok Retweetlenen ve Favorilere Eklenen Gönderi

Hesabın en fazla yanıt alan tweetinde ise terör örgütü yandaşı olduğu anlaşılan yüzleri kapalı 3 kişinin terör örgütü propagandası yaptıkları videolarına yer verilmektedir. Videounun devamında ise bu kişilere tepki olarak terör örgütü propagandası yapan kişilerin Twitter hesaplarının ele

geçirilerek mesajlarının deşifre edildiği hack eylemine ilişkin görüntüler ekrana getirilmektedir.

Söz konusu tweet “Bir bak tarihe, Türk’e başkaldıranların sonu ne olmuş! Biz de ant içeriz ki; son nefesimize kadar mazlumun yanında, zalimin karşısında olacağız!” ifadesi ile tehditkâr bir mesaj paylaşılmaktadır. Bu mesaj kodlama cetvelinde yer alan tehdit içerikli gönderiler sınıflandırmasına dâhil edilebilmektedir. Söz konusu tweete verilen cevaplarda Ay Yıldız Tim’e destek mesajları yoğunluktadır ve kişiler gönderinin altında terör örgütüne karşı olan ve Türklüğü yücelten söylemlerde bulunmaktadır. Söz konusu gönderi Resim 8’de gösterilmektedir:

Resim 8: En Çok Yanıtlanan Gönderi

Ay Yıldız Tim’in Twitter profilinde 1.11.2019-1.12.2019 tarihinde duyurusunu yaptığı 47 adet hack eylemi bulunmaktadır. Bu eylemlerin çeşitlerini ortaya koymak amacıyla Tindall ve Groenewegen (2014: 8); York (2014: 610)’un ortaya koymuş olduğu hack eylemi sınıflandırmasından yola çıkarak gönderiler web sitesinin görünüşünü bozmak, hizmet reddi (DoS/denial of service) veya dağıtılmış hizmet reddi (DDoS/distributed denial of service), yönlendirme ve bilgi aşırma olmak üzere dört başlıkta sınıflandırılarak içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 5’te gösterilmektedir:

Tablo 5: Hack Eyleminin Türü

Hack Eylemi Türü	Sayı	Frekans (%)
Web Sitesinin Görünüşünü Bozmak	39	82,98
Hizmet reddi (DoS/denial of service) veya dağıtılmış hizmet reddi (DDoS/distributed denial of service)	0	0
Yönlendirme	0	0
Bilgi Aşırma	8	17,02
TOPLAM	47	100

Grubun eylemlerinden 39'u bir web sitesine ya da kişilerin/kurumların sosyal ağ hesaplarına yetkisiz biçimde girerek görüntüsünü bozmak yani; söz konusu web ortamlarındaki içerikleri değiştirerek kendi ideolojilerini yansıtan mesajları ve görselleri, Ay Yıldız Tim logolarını paylaşmak şeklinde gerçekleştirilmiştir.

8 adet hack eylemi ise bilgi aşırma yani; kişilerin/kurumların web sitelerine ya da sosyal ağ hesaplarına yetkisiz biçimde girerek gizli mesajlarına veya özel dosyalarına ulaşıp bunları ifşa etmek şeklinde gerçekleştirilmiştir. Ay Yıldız Tim'in hizmet reddi veya dağıtılmış hizmet reddi (DoS, DDoS) ve yönlendirmeye yönelik paylaşmış olduğu bir eylemi bulunmamaktadır. Grubun Twitter'da paylaşmış olduğu hack eylemleri şu şekilde özetlenebilmektedir:

- Terörist olarak nitelendirilen kişilerin sosyal medya hesabının hacklenerek mesajlarının ifşa edilmesi
- YPG'li terörist olarak ifade edilen kişilerin sosyal medya hesaplarının hacklenerek profil fotoğrafının Türk bayrağı olarak değiştirilmesi ve sayfa içine Ay Yıldız Tim adına bir mesaj bırakılması
- Irak dışişleri bakanı Hoşyar Zebari'nin Twitter'ının hacklenerek Ay Yıldız Tim adına fotoğraf ve mesaj paylaşımı
- Çin Resmi WordPress sitesinin hacklenerek sitede Ay Yıldız Tim adına bir mesaj yayınlaması
- Cumhurbaşkanı, Türk milletine hakaret edip PKK sempatanlığı yaptığı ifade edilen kişilerin sosyal medya hesaplarının hacklenerek Ay Yıldız Tim adına fotoğraf ve mesaj paylaşımı
- Çin Hydratight Global Kurum Şirketinin web sitesinin hacklenerek Ay Yıldız Tim adına fotoğraf ve mesaj paylaşımı
- Kürdistan Üniversitesi olarak ifade edilen kurumun web sitesinin hacklenerek Ay Yıldız Tim adına fotoğraf ve mesaj paylaşımı
- Çin, Uluslararası Kamu İlişkileri web sitesinin hacklenerek Ay Yıldız Tim adına fotoğraf ve mesaj paylaşımı
- Çin Devlet Üniversitesi web sitesinin hacklenerek Ay Yıldız Tim adına fotoğraf ve mesaj paylaşımı
- Fetö'cü olarak ifade edilen kişilerin sosyal medya hesaplarının hacklenerek Ay Yıldız Tim adına fotoğraf ve mesaj paylaşımı
- Terörist olarak ifade edilen kişilerin sosyal medya hesaplarının hacklenmesi, erkeklerin üzerlerindeki askeri giysileri, photoshop ile kadın giysilerine dönüştürüp, yine kişilerin sosyal ağlarında bu fotoğrafların paylaşımı
- Barış Pınarı Harekâtı sürecinde; <https://mirsnews.com> (ABD, Haber ajansı, bilgi ve araştırma hizmeti) web sitesinin hacklenerek Ay Yıldız Tim adına fotoğraf ve mesaj paylaşımı

- Esad'a tepki olarak Suriye haber ajansı web sitesinin hacklenerek Ay Yıldız Tim adına fotoğraf ve mesaj paylaşımı
- Avrupa'daki Türklere yapılan saldırıları protesto etmek amacıyla Emmanuel Macron'un yakın arkadaşı Stephane Bern'in Twitter hesabının hacklenerek Ay Yıldız Tim adına fotoğraf ve mesaj paylaşımı
- #lovepakistan etiketi ile Hindistan'dan bir okulun sistemini hackleyip öğrencilerin notlarıyla oynanması
- Çin-Şangay Bilgi Teknolojileri web sitesinin hacklenerek Ay Yıldız Tim adına fotoğraf ve mesaj paylaşımı
- Eski NATO genel sekreteri Anders Fogh Rasmussen'in Twitter hesabının hacklenerek 15 Temmuz ile ilgili Erdoğan'dan özür tweeti atılması
- NASA'nın web sitesinin hacklenerek Ay Yıldız Tim adına fotoğraf ve mesaj paylaşımı yapılması
- Fransa Uzay Yönetimi ve Bölge Planlama Çalışmaları Bürosu web sitesinin hacklenerek gizli belgelerin ifşa edilmesi
-

Ay Yıldız Tim'in Twitter'da incelenen tüm gönderilerinde kullandığı toplam 990 kelime en sık kullanılan kelimelerin frekansının belirlenmesi amacıyla Maxqda isimli program ile analiz edilmiştir. Sözcük frekansı Tablo 6'da gösterilmektedir:

Tablo 6: Sözcük Frekansı

Sözcük	Sözcük Uzunluğu	Frekans	%
Hain	4	23	2,32
Ypg	3	18	1,82
Hack	4	16	1,62
Terörist	8	16	1,62
TR	4	15	1,52
ayyildiz	8	12	1,21
bayrak	6	12	1,21
geçit	5	11	1,11
selam	5	9	0,91
Pkk	3	9	0,91

Elde edilen bulgulara göre; Ay Yıldız Tim Twitter gönderilerinde en sık hain (%2.32), YPG (%1.82), hack (%1.62), terörist (%1.62), TR (yazı diline dönüştürülen Türk bayrağı emojisi) (%1.52), ayyildiz (%1.21), bayrak (%1.21), geçit (%1.11), selam (%0.91), PKK (%0,91) kelimelerini kullanmaktadır. Kullanılan tüm kelimeler, kelime bulutu ile Resim 9'daki gibi görselleştirilebilmektedir:

Çalışma evreni olarak belirlenen Türkiye’de 2002 yılından beri faaliyet göstermekte olan Ay Yıldız Tim kendini “Türk’ün Siber Ordusu” olarak nitelendiren bir hacktivist gruptur. 1.12.2019 tarihi itibarıyla yaklaşık 85 bin takipçiye sahip olan grup faaliyetlerini Twitter üzerinden de aktif biçimde paylaşmaktadır. Ay Yıldız Tim devletin bütünlüğünü korumak, Türkiye’ye karşı gerçekleştirilecek siber saldırıları bertaraf etmek, kamuoyunun bilinçlenmesi adına yazılı açıklamalar yapmak suretiyle kitleleri örgütleyerek dijital aktivizm kapsamında hack faaliyetlerini yürütmektedir.

Grubun dinamiklerini ortaya koymak amacıyla yapılan içerik analizi bulgularına göre Ay Yıldız Tim Twitter’ı en fazla %54,65 oran ile hack eylemlerinin paylaşılması amacıyla kullanmaktadır (47 tweet). İkinci sırada %15,12 ile hack eylemi ile ilgili olmayan, hesabın etkileşimini artırmaya yönelik paylaşımlar yer almaktadır. Üçüncü sırada yer alan özel gün paylaşımları toplam paylaşımlar içerisinde %10,47 lik bir orana sahiptir. Dördüncü sırada %9,30’luk oran ile belirli bir konuya dikkat çekme/kamuoyu oluşturma paylaşımları bulunmaktadır. Beşinci sıradaki haber verme/bildirime yönelik paylaşımlar %5,81’lik bir orana sahiptir. Tehdit paylaşımları ise %4,65’lik oran ile son sırada yer almaktadır. Buradan yola çıkarak Ay Yıldız Tim’in Twitter’da varlık gösterme nedeninin “eylemlerini Twitter aracılığıyla duyurmak” olduğunu söylemek mümkündür.

Ay Yıldız Tim’in Twitter’da en fazla %51 oranında fotoğraf içerikli paylaşımlar yaptığı bulgusuna ulaşılmıştır. İkinci sırada %31 oranla video paylaşımları, üçüncü sırada ise %18 oranla metin içerikli paylaşımlar yer almaktadır. Ay Yıldız Tim’in Twitter üzerinden kitleler ile iletişime geçerken en fazla fotoğraf biçimini kullandığı bulgusuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda hacktivist grup Tweetlerinde hashtag kullanarak kitleler ile iletişime geçerken hashtag aktivizminden de faydalanmaktadır. Grubun paylaştığı hashtaglere bakıldığında gündemdeki olayları yansıttığı görülmektedir. Aynı şekilde Cuma ve Kandil gibi dini anlamda önemli günlere yönelik hashtaglerin kullanılması hacktivist grubun muhafazakâr yapısına işaret etmektedir.

Araştırma sonucunda Ay Yıldız Tim’in Twitter’da paylaştığı hack eylemlerinin daha çok (39 adet) bir web sitesinin görünümünü bozma şeklinde ifade edilen bir web sitesi veya kullanıcı hesabına yetkisiz bir biçimde girerek içeriği değiştirme şeklinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Ay Yıldız Tim’in bu sayede devlete ve ülkenin bütünlüğüne zarar verenleri cezalandırma yöntemi olarak hacktivizme başvurduğu söylenebilmektedir. Hacktivist grubun başvurduğu eylemlerden ikicisi çeşitli kişi veya kurumların bilgisayar sistemlerine izinsiz bir biçimde girerek özel bilgi ve belgeleri aşırma ve bunları kamuoyu ile paylaşma eylemlerdir. Bu sayede grup benzer şekilde ülkenin bütünlüğünü korumak için özellikle uluslararası arenada Türkiye’nin sorun yaşadığı çeşitli kişi ve kurumların bilgisayar sistemlerini hacklemekte ve çeşitli bilgileri Twitter aracılığıyla

kitlelere bilgilendirme amaçlı sızdırmaktadır. Hactivist grubun Twitter üzerinden paylaştığı Dos/DDoS (yavaşlatma) ve yönlendirme hack eylemi ise bulunmamaktadır.

Gerçekleştirilen hack eylemlerinin gerekçelerine bakıldığında terörle mücadele, devletin düzen ve birliğini sürdürme, milliyetçiliğe vurgu yapma ve Türkiye'nin bölünmezliği gibi konuların ağırlıkta olduğu görülmektedir. Tweetlerde en sık kullanılan kelimelerin hain, terörist, PKK, bayrak gibi kelimelerin olması da bu çıkarımı doğrular niteliktedir. Bunun yanı sıra Ay Yıldız Tim dünyada meydana gelen olaylara da tepkisiz kalmamakta örneğin Uygur Türklerine karşı yapılan zulüm nedeniyle Çin'e karşı da çeşitli hactivist eylemler gerçekleştirmektedir. Aynı şekilde grubun Pakistan'a olan desteğini göstermek üzere Hindistan'daki bir okulun web sitesinin hacklendiği de görülmektedir. Bu veriden hareketle Ay Yıldız Tim'in hactivist eylemlerinin Türkiye sınırları içerisindeki konular ile sınırlı kalmadığı, dünyada meydana gelen haksızlık ve insan dışı uygulamalara yönelik çeşitli tepkileri de içerdiği söylenebilmektedir. Ay Yıldız Tim'in tweetlerinde oldukça sık yer verdiği ve bir slogan gibi kullandığı "Her gün biriniz, bir gün hepiniz" ifadesi de Türk devletine zarar vermeye çalışan kişilerle ve terörle mücadele konusunda istikrarlı oldukları mesajını vermektedir.

Hack eylemlerinin içtimai ve politik bir boyutunun bulunduğunu söylemek mümkündür. Toplumsal ve politik boyutu yardımıyla, hactivizm, sanal dünya ile gerçek dünya arasında bir köprü meydana getirmektedir. Hack eylemlerinde asıl amaç dijital dünya aracılığıyla belli bir toplumsal probleme dikkat çekmek ve gerçek dünyada değişim meydana getirmektir.

Ay Yıldız Tim'in hack eylemlerindeki amacın ise devletin birlik ve beraberliğini sağlamak amacıyla terörist unsurlar konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesini sağlamak ve bu terörist gruplarla mücadele etmeye yönelik olarak gerçekleştirilen hack eylemlerinin kamuoyu ile paylaşılması olduğu söylenebilmektedir.

Kaynakça

- Coleman, G. (2011). Hacker Politics and Publics. *Public Culture*, 23(3 65), 511–516. <https://doi.org/10.1215/08992363-1336390>
- Dahan, M. (2013). Hacking for the Homeland: Patriotic Hackers Versus Hacktivists. In *International Conference on Information Warfare and Security*; Reading (pp. 51–VII). Reading, United Kingdom: Academic Conferences International Limited. Retrieved from <https://search-proquestcom.ezproxy.baylor.edu/docview/1549245919/abstract/7E2AACB1A23147FCPO/1>
- Denning, D. E. (2001). Activism, hacktivism, and cyberterrorism: The Internet as a tool for influencing foreign policy. *Networks and Netwars: The Future of Terror. Crime, and Militancy*, 239, 288.
- Earl, J., & Kimport, K. (2011). *Digitally enabled social change: Activism in the internet age*. Mit Press.
- Erben, Ş. E. (2019). *Aktivizmin Dijital Dönüşümü*. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- George, J. J., & Leidner, D. E. (2019). From clicktivism to hacktivism: Understanding digital activism. *Information and Organization*.
- Goode, L. (2015). Anonymous and the Political Ethos of Hacktivism, *Popular Communication*, 13(1), 74–86. <https://doi.org/10.1080/15405702.2014.978000>
- Goodling, L. M. (2016). Digital Activism, Please, Erişim adresi: <http://kairos.technorhetoric.net/19.3/topoi/goodling>. Erişim tarihi:02.01.2020
- Green, K. (2016). People's War in Cyberspace: Using China's Civilian Economy in the Information Domain, *Military Cyber Affairs*, 2(1). <https://doi.org/10.5038/2378-0789.2.1.1022>
- Gunkel, D. J. (2005). Editorial: Introduction to hacking and hacktivism, *New Media & Society*, Vol7(5):595–597
- Hunsinger, J., & Schrock, A. (2016). The democratization of hacking and making, *New Media & Society*, 18(4), 535–538. <https://doi.org/10.1177/1461444816629466>
- İspir, B., (2013). *Dijital İletişim ve Yeni Medya içinde "Yeni İletişim Teknolojilerinin Gelişimi"*, Ed. Mesude Canan Öztürk, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2956 Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1911, s. 2-25, Eskişehir.
- Johnson, P., & Robinson, P. (2014). Civic Hackathons: Innovation, Procurement, or Civic Engagement?, *Review of Policy Research*, 31(4), 349–357. <https://doi.org/10.1111/ropr.12074>
- Jordan, T. & Taylor, P. (2004). *Hacktivism and Cyberwars: Rebels with a Cause?*, Routledge,

- Kavada, A. (2015). Creating the collective: social media, the Occupy Movement and its constitution as a collective actor, *Information, Communication & Society*, 18(8), 872–886. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2015.1043318>
- Kırık A. M., & Özcan, A. (2014). Bir Dijital Aktivizm Örneği: Akıllı Ağ Çeteleri (Smart Mobs), *AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology*, 5(14).
- Korkmaz, A., Ustakara, F., & Aydın, U. (2018). Dijital Aktivizm Bağlamında Artvin Cerattepe Olayları Üzerine Bir İçerik Analizi, *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (29. Özel Sayısı), 57-76.
- Majchrzak, A., Faraj, S., Kane, G. C., & Azad, B. (2013). The Contradictory Influence of Social Media Affordances on Online Communal Knowledge Sharing, *Journal of ComputerMediated Communication*, 19(1), 38–55. <https://doi.org/10.1111/jcc4.12030>
- Milan, S., & Almazor, M. G. (2015). Citizens' media meets big data: The emergence of data activism, *Mediaciones*, 11(14), 120-133.
- Önder, T. (2003). *Ekoloji, Toplum ve Siyaset*, Ankara, Odak Yayınevi
- Paktin, S. (2011). *Sosyal Medya Dünyayı Kurtarır mı? Twitter ve Facebook Aktivizmiyle Günah Çıkarıcılar ve Hakkını Arayan Günahsızlar: Kliktivizm*, GQ <http://gq.com.tr/1681/sosyal-medya-dunyayi-kurtarir-mi> (Erişim Tarihi: 07.01.2020)
- Peker, A. (2016). Troller, botlar, astroturf: Sosyal medyanın anti-sosyal yüzüyle baş etme rehberi, *Birikim Dergisi*, 322 <http://www.birikimdergisi.com/birikim-yazi/7501/troller-botlar-astroturf-sosyal-medyanin-anti-sosyal-yuzuyle-bas-etme-rehberi#.XhTcs0czbiU> Erişim Tarihi 05.01.2020
- Samuel, W. A. (2004), *Hactivism and the Future of Political Participation*, to the Department of Government in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy in the subject of Political Science Harvard University Cambridge, Massachusetts.
- Sauter, M. (2013). LOIC Will Tear Us Apart: The Impact of Tool Design and Media Portrayals in the Success of Activist DDOS Attacks, *American Behavioral Scientist*, 57(7), 983–1007. <https://doi.org/10.1177/0002764213479370>
- Scholz, T. (2010), Infrastructure: Its Transformations and Effect on Digital Activism, chapter in *Digital Activism Decoded The New Mechanics of Change*, s. 17-32, (Ed.) Mary Joyce, Published by: International Debate Education Association, IDEBATE Press, New York.

- Schrock, A. R. (2016). Civic hacking as data activism and advocacy: A history from publicity to open government data, *New Media & Society*, 18(4), 581–599. <https://doi.org/10.1177/1461444816629469>
- Sivitanides, M., & Shah, V. (2011). The era of digital activism, In *Conference for Information Systems Applied Research* Vol. 4, No. 1842.
- Solomon, R. (2017). Electronic protests: Hacktivism as a form of protest in Uganda, *Computer law & security review*, 33(5), 718-728.
- Stolle, D.; Hooghe M, & Micheletti M. (2005). Politics in the Supermarket: Political Consumerism as a Form of Political Participation, *International Political Science Review*, 26 (3), 245-269
- Talib, S. (2014). *Content Communities*. Şu kitapta: Ed. Kerric Harvey. Encyclopedia of Social Media And Politics Volume 1. Los Angeles: SAGE, 315-316.
- Taylor, P. A. (2005). From hackers to hacktivists: speed bumps on the global superhighway?. *New Media & Society*, 7(5), 625-646. (<http://atc.berkeley.edu/201/readings/PTaylor.pdf>).
- Tilly, C. (2008 [2004]). *Toplumsal Hareketler 1768-2004*, çev. O. Düz, İstanbul: Babil Yayınları
- Touraine, A. (2002). *Modernliğin Eleştirisi*. (Çev. H. Tufan). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Touranie, A. (1999). *Toplumdan Toplumsal Harekete, Yeni Sosyal Hareketler/Teorik Açılımlar*, haz. Kenan Çayır, İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Turhan, D. G. (2017). Dijital Aktivizm, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (26), 26-44.
- Yegen, C. (2014). Bir dijital aktivizm biçimi olarak Slaktivizm: Change. org örneği, *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 84-108.
- Yegen, C. (2014). Dijital aktivizmin bir türü olarak Hacktivism ve "Redhack", *Intermedia International Peer-Reviewed E-Journal Of Communication Sciences*, 1(1), 118-132.
- Yılmaz, B., DüNDAR, G., & Oskay, T. (2016). Dijital ortamda aktivizm: online imza kampanyalarına katılım davranışlarının incelenmesi (Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencileri üzerine bir araştırma), *Intermedia International e-Journal* ISSN: 2149-3669, 2(3), 481-504.
- Zald, M. N., & Ash, R.(1966). Social movement organizations: Growth, decay and change, *Social Forces*, 44(3), 327–341. <https://doi.org/10.1093/sf/44.3.327>

